

охорони навколишнього природ. середовища та екомережі, рац. використання природ. ресурсів і забезпечення екол. безпеки. Екол. право, як і госп., агр., запозичує методи прав. регулювання у класичних однорідних галузях права – адм., крим., цив. Найбільш широко у сфері екол.-прав. регулювання використовується імперативний адм.-прав. метод. Це виявляється у встановленні дозволів та заборон, нормуванні, сертифікації, ліцензуванні та оцінці впливу на довкілля, застосуванні заходів адм. відповідальності за екол. правопорушення. За допомогою крим.-прав. методу здійснюється боротьба з екол. злочинністю, а за допомогою цив.-прав. вирішуються спірні питання стягнення екол. шкоди. Ці методи «стикуються» в екол. праві на засадах їх екол. модуляції. Характерним виявом цього є норми екол.-прав. спрямування, виділені у спец. главу в КУпАП («Адміністративні правопорушення в галузі охорони природи, використання природних ресурсів, охорони пам'яток історії та культури») та розділ у ККУ («Злочини проти довкілля»). Щодо цив. (матеріальної) відповідальності, то в екол. сфері спрацьовує таксовий метод обчислення шкоди, завданої відповідними правопорушеннями. Є специфіка й у застосуванні такого цив.-прав. методу, як відновлення порушених неправомірними діями природ. об'єктів. Екол. імператив об'єднує вказані галузеві засоби впливу у комплексний метод прав. регулювання. Цей же імператив лежить в основі заг. методу екологізації усіх сфер сусп. життя. Прав. складова цього методу уособлена у комбінації М. е. п.

А. П. Гетьман.

МЕТОД ЕКОЛОГІЧНОГО ПРАВА – закріплена в екол. зак-ві сукупність імперативних і диспозитивних способів та прийомів впливу екол.-прав. норм на суб'єктів правовідносин у екол. сфері. Специфіка предмета екол. права обумовлює метод прав. регулювання, метод, у свою чергу, впливає на сусп. екол. відносини, де простежується їх взаємозв'язок. Екол. право як самостійна галузь права має власний метод прав. регулювання екол. відносин.

У теорії права осн. методами прав. регулювання вважаються диспозитивний та імперативний. Крім наведених осн., у прав. регулюванні використовуються допоміжні (субсидіарні) методи, найпоширенішими серед яких є рекомендаційний і заохочувальний.

М. е. п. – сукупність засобів і способів впливу на учасників сусп. відносин з метою забезпечення прав. вимог щодо

Під М. е. п. розуміється сукупність способів, прийомів і засобів впливу на сусп. відносини у сфері охорони навколишнього природ. середовища, забезпечення екол. прав і свобод громадян та екол. безпеки сусп-ва і держави. В силу публічної юрид. природи екол. права переважним залишається імперативний метод регулювання екол. сусп. відносин, тобто застосування обов'язкових для виконання екол. вимог. Сучасному екол. праву відомий і диспозитивний метод прав. регулювання, завдяки застосуванню якого визначаються лише межі поведінки учасників екол. відносин, що надає їм можливість вільно й самостійно регулювати свої взаємини у встановлених межах. Одночасно екол. право має власні методи прав. регулювання, які виділяють його з-поміж ін. галузей права. Вони за своїм змістом і призначенням є спец. методами, які розраховані на регулювання саме екол. відносин. До них належать метод екол.-експертної оцінки, завдяки якому виявляється рівень негативного впливу чи можливого впливу на навколишнє природ. середовище, метод екол.-соц. обмеження з метою збереження окремих природ. об'єктів і територій, метод екол.-охорон. обтяження госп. діяльності з метою виконання певних дій чи, навпаки, утримання від них тощо.

Лит.: Андрейцев В. І. Екологічне право: Курс лекцій в схемах. Загальна частина. К., 1996; Екологічне право України. Академічний курс / за заг. ред. Ю. С. Шемшученка. К., 2008; Право довкілля (екологічне право) / за ред. П. Д. Пилипенка. К., 2010; Теорія держави і права / за ред. О. В. Петришина. Х., 2014.

А. П. Гетьман.